ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (štvrtá komora)

z 1. októbra 2009 *

Vo veci C-3/08,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Tribunal du travail de Nivelles (Belgicko) z 18. decembra 2007 a doručený Súdnemu dvoru 8. januára 2008, ktorý súvisí s konaním:

Ketty Leyman

proti

Institut national d'assurance maladie-invalidité (INAMI),

SÚDNY DVOR (štvrtá komora),

v zložení: predseda štvrtej komory K. Lenaerts, sudcovia T. von Danwitz, R. Silva de Lapuerta (spravodajkyňa), G. Arestis a J. Malenovský,

* Jazyk konania: francúzština.

generálny advokát: M. Poiares Maduro,
tajomník: M.-A. Gaudissart, vedúci sekcie,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 17. decembra 2008,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— K. Leyman, v zastúpení: E. Piret, advokát,

— belgická vláda, v zastúpení: L. Van den Broeck, splnomocnená zástupkyňa,

— holandská vláda, v zastúpení: C. Wissels a M. Noort, splnomocnené zástupkyne,

— vláda Spojeného kráľovstva, v zastúpení: V. Jackson, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci T. Ward, barrister,

— Rada Európskej únie, v zastúpení: M. Veiga a D. Canga Fano, splnomocnení zástupcovia,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: M. van Hoof a V. Kreuschitz, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 19. februára 2009,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka článku 40 ods. 3 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva, v znení zmenenom, doplnenom a aktualizovanom nariadením Rady (ES) č. 118/97 z 2. decembra 1996 (Ú. v. ES L 28, 1997, s. 1; Mim. vyd. 05/003, s. 3), zmeneným a doplneným nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 647/2005 z 13. apríla 2005 (Ú. v. EÚ L 117, s. 1, ďalej len „nariadenie č. 1408/71“), ako aj súladu istých aspektov belgickej právnej úpravy v oblasti dávok v invalidite s právom Spoločenstva.

2 Tento návrh bol predložený v rámci sporu medzi pani Leymanovou, belgickou štátnou príslušníčkou, a Institut national d'assurance maladie-invalidité (Národný inštitút nemocenského a invalidného poistenia, ďalej len „INAMI“), týkajúceho sa dátumu, od ktorého má pani Leyman nárok na dávky v invalidite.

Právny rámec

Právna úprava Spoločenstva

3 Článok 13 nariadenia č. 1408/71 stanovuje:

„1. Pokiaľ v článkoch 14c a 14f nie je ustanovené inak, osoby, na ktoré sa vzťahuje toto nariadenie, podliehajú právnym predpisom len jedného členského štátu. Tieto právne predpisy sa určia v súlade s ustanoveniami tejto hlavy.

2. Pokiaľ články 14 až 17 neustanovujú inak:

a) na pracovníka zamestnaného na území jedného členského štátu sa vzťahujú právne predpisy tohto štátu dokonca aj vtedy, ak má bydlisko na území iného členského štátu alebo ak sa sídlo alebo miesto podnikania podniku alebo fyzickej osoby, ktorá ho zamestnáva, nachádza na území iného členského štátu;

…“

4 Článok 37 nariadenia č. 1408/71 stanovuje:

„1. Zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba, na ktorú sa postupne alebo striedavo vzťahovali právne predpisy dvoch alebo viacerých členských štátov a ktorý dosiahol [a ktorá dosiahla — *neoficiálny preklad*] doby poistenia výlučne podľa právnych predpisov, podľa ktorých výška dávok v invalidite nezávisí od dĺžky dôb poistenia, poberá dávky v súlade s článkom 39. Tento článok nemá vplyv na zvyšovanie dôchodkov alebo na príplatky k dôchodkom v súvislosti s deťmi, poskytované v súlade s ustanoveniami kapitoly 8.

2. Príloha VI [Príloha IV — *neoficiálny preklad*], časť A obsahuje zoznam druhu právnych predpisov uvedeného v odseku 1, ktoré sú platné na území každého z dotknutých členských štátov.“

5 Článok 40 nariadenia č. 1408/71 znie:

„1. Zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba, na ktorú sa postupne alebo striedavo vzťahovali právne predpisy dvoch alebo viacerých členských štátov, pričom právne predpisy aspoň jedného členského štátu nezodpovedali niektorému z druhov uvedených v článku 37 ods. 1, poberá dávky v súlade s ustanoveniami kapitoly 3, ktoré sa primerane použijú so zohľadnením ustanovení odseku 4.

2. Ak však je zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba práceneschopná s následnou invaliditou, pričom sa na ňu vzťahujú právne predpisy uvedené v prílohe IV, časti A, poberá dávky v súlade s ustanoveniami článku 37 ods. 1 za nasledujúcich podmienok:

— spĺňa podmienky týchto právnych predpisov alebo iných právnych predpisov toho istého druhu, pričom, ak je to vhodné, sa zohľadní článok 38, ale bez možnosti zohľadniť doby poistenia dosiahnuté podľa právnych predpisov, ktoré sa neuvádzajú v prílohe IV časti A,

a

— nespĺňa podmienky požadované pre nadobudnutie nároku na dávky v invalidite podľa právnych predpisov, ktoré sa neuvádzajú v prílohe IV časti A,

a

— neuplatňuje si žiadny nárok na starobné dôchodky s prihliadnutím na druhú vetu článku 44 ods. 2.

3. a) Na účely určenia nároku na dávky podľa právnych predpisov členského štátu, uvedených v prílohe IV, časť A, ktoré podmieňujú poskytovanie dávok v invalidite, poberaním peňažných nemocenských dávok príslušnou osobou

alebo práceneschopnosťou dotknutej osoby počas určitého obdobia, keď zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba, ktorá podliehala týmto právnym predpisom je práceneschopná, s následnou invaliditou v čase, keď podlieha právnym predpisom iného členského štátu, zohľadní sa bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia článku 37 ods. 1:

i) každé obdobie, počas ktorého v súvislosti s jej práceneschopnosťou podľa právnych predpisov druhého členského štátu poberala peňažné nemocenské dávky alebo namiesto nich, pokračovala v poberaní mzdy alebo platu za vykonanú prácu podľa právnych predpisov druhého členského štátu;

ii) každé obdobie, počas ktorého v súvislosti s invaliditou, ktorá nasledovala po tejto práceneschopnosti, poberala dávky v zmysle kapitoly 2 a nasledujúcej kapitoly 3 tohto nariadenia, priznané podľa právnych predpisov druhého členského štátu;

ako keby to bolo obdobie, počas ktorého sa mu [jej — *neoficiálny preklad*] vyplácali peňažné nemocenské dávky podľa právnych predpisov prvého členského štátu alebo počas ktorého bola táto osoba práceneschopná v zmysle týchto právnych predpisov.

b) Nárok na dávky v invalidite podľa právnych predpisov prvého členského štátu sa nadobudne na základe uplynutia predbežného obdobia poberania dávok za choroby, ako požadujú tieto právne predpisy, alebo po uplynutí predbežného obdobia práceneschopnosti, ako to požadujú tieto právne predpisy, ale nie pred:

i) dňom nadobudnutia nároku na dávky v invalidite, uvedené pod písm. a) bodom ii) podľa právnych predpisov druhého členského štátu;

alebo

ii) dňom, ktorý nasleduje po poslednom dni, kedy má dotknutá osoba nárok na peňažné nemocenské dávky podľa právnych predpisov druhého členského štátu.

4. Rozhodnutie inštitúcie členského štátu o stupni invalidity žiadateľa je záväzné pre inštitúcie všetkých dotknutých členských štátov, ak je v prílohe IV [v prílohe V — *neoficiálny preklad*] uvedená zhoda právnych predpisov týchto členských štátov týkajúca sa podmienok vzťahujúcich sa na stupeň invalidity."

6 Príloha IV časť A nariadenia č. 1408/71 uvádza medzi platnými právnymi predpismi druhu, ktorý je uvedený v článku 37 ods. 1 tohto nariadenia, belgický všeobecný systému pre invaliditu, avšak neuvádza luxemburský systém.

7 Príloha V rovnakého nariadenia uznáva v súvislosti s podmienkami stupňa invalidity zhodu medzi belgickým všeobecným systémom pre invaliditu a systémom pre invaliditu manuálnych pracovníkov a administratívnych pracovníkov v Luxemburskom veľkovojvodstve.

Belgická a luxemburská právna úprava

8 Podľa článku 87 belgického zákona zo 14 júla 1994 o povinnom zdravotnom a nemocenskom poistení (ďalej len „zákon z roku 1994"):

„Oprávnená osoba…, ktorá je práceneschopná…, dostáva za každý pracovný deň obdobia jedného roka, ktoré začína plynúť odo dňa, keď bola uznaná práceneschopnou…, dávku nazvanú ‚dávka v počiatočnej práceneschopnosti'."

9 Podľa článku 93 zákona z roku 1994:

„Pokiaľ práceneschopnosť trvá dlhšie ako počiatočná práceneschopnosť, vypláca sa za každý pracovný deň práceneschopnosti… dávka nazvaná ‚dávka v invalidite'."

10 Podľa belgického práva je invalidný dôchodok nezávislý od dĺžky doby poistenia.

11 Podľa luxemburského práva platí, že ak je práceneschopnosť uznaná ako definitívna alebo trvalá, vzniká nárok na invalidný dôchodok prvým dňom ukončenia zárobkovej činnosti. Výška invalidného dôchodku sa určí podľa doby poistenia.

12 Belgicko-luxemburský dohovor o sociálnom zabezpečení cezhraničných pracovníkov a záverečný protokol, podpísaný 24. marca 1994 v Arlone a ratifikovaný zákonom z 28. apríla 1995 (*Moniteur belge* zo 7. júna 1995, s. 16139), upravuje v prospech cezhraničných pracovníkov poskytovanie belgickej dávky v invalidite pred koncom doby počiatočnej práceneschopnosti.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

13 Pani Leyman bola zamestnaná v Belgicku v rokoch 1971 až 2003. Od roku 1999 žije v Luxembursku a od augusta 2003 podlieha luxemburskému systému sociálneho zabezpečenia.

14 Dňa 8. júla 2005 bola príslušnými luxemburskými orgánmi uznaná za práceneschopnú na obdobie od 8. júla 2005 do 29. februára 2012, čo je deň získania nároku na starobný dôchodok. Bol jej preto priznaný invalidný dôchodok za dobu poistenia dosiahnutú v Luxembursku. Výška mesačného dôchodku priznaného pani Leymanovej luxemburským orgánom dosiahla 322,83 eura mesačne.

15 Pani Leyman podala na INAMI žiadosť o dávku v invalidite na základe doby poistenia dosiahnutej v Belgicku a INAMI jej rozhodnutím z 23. júna 2006 túto dávku priznal v mesačnej výške 737,10 eura od 8. júla 2006, podľa uvedené orgánu v súlade s článkom 40 ods. 3 písm. b) nariadenia č. 1408/71 a s článkom 93 zákona z roku 1994.

16 Pani Leyman podala proti rozhodnutiu INAMI na vnútroštátnom súde žalobu, v ktorej sa domáhala, aby sa vyplácanie priznanej dávky v invalidite začalo od 8. júla 2005.

17 V tomto kontexte Tribunal du travail de Nivelles rozhodol o prerušení konania a položil Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

„1. Je článok 40 [ods.] 3 [písm.] b) nariadenia ES [č.] 1408/71 a článok 93 [zákona z roku 1994] v rozpore s článkom 18 Zmluvy ES v rozsahu, v akom v prípade pracovníka, ktorý mal bydlisko a pracoval v krajine typu A (v prejednávanej veci Belgicko), a usadí sa v krajine typu B (v prejednávanej veci Luxemburské veľkovojvodstvo), neumožňujú, aby mu bola v priebehu prvého roka práceneschopnosti poskytnutá dávka, ktorá by zohľadňovala dobu práce a poistenia v krajine typu A (Belgicko)[?]

2. Je článok 40 [ods.] 3 [písm.] b) nariadenia ES [č.] 1408/71 a článok 93 [zákona z roku 1994] v rozpore s článkom 18 Zmluvy ES v rozsahu, v akom v prípade pracovníka, ktorý mal bydlisko a pracoval v krajine typu A (v prejednávanej veci Belgicko) a usadí sa v krajine typu B (v prejednávanej veci Luxemburské veľkovojvodstvo), tohto pracovníka vykonávajúceho svoje právo na voľný pohyb diskriminujú tým, že neumožňujú, aby mu bola v priebehu prvého roka práceneschopnosti poskytnutá dávka, ktorá by zohľadňovala dobu práce a poistenia v krajine typu A (Belgicko)[?]“

O prejudiciálnych otázkach

18 Na úvod je potrebné konštatovať, že hoci sa otázky položené vnútroštátnym súdom týkajú článku 18 ES, situácia vo veci samej spadá do pôsobnosti článkov 39 ES a 42 ES.

19 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania a z pripomienok, ktoré Súdnemu dvoru predložila pani Leyman, totiž vyplýva, že v Luxembursku sa usadila s cieľom výkonu zamestnania.

20 Z ustálenej judikatúry vyplýva, že článok 18 ES, ktorý všeobecným spôsobom formuluje právo každého občana Únie slobodne sa pohybovať a zdržiavať na území členských štátov, nachádza svoj osobitný výraz, pokiaľ ide o voľný pohyb pracovníkov, v článku 39 ES (pozri rozsudky z 26. apríla 2007, Alevizos, C-392/05, Zb. s. I-3505, bod 66 a z 11. septembra 2007, Hendrix, C-287/05, Zb. s. I-6909, bod 61).

21 Za týchto okolností sa položené otázky musia vnímať tak, že majú v podstate za cieľ zistiť, či sa články 39 ES a 42 ES musia vykladať v tom zmysle, že bránia podmienke, ako je tá, ktorá je vyjadrená v článku 93 zákona z roku 1994 a ktorá bola stanovená v súlade s článkom 40 ods. 3 písm. b) nariadenia č. 1408/71, keďže táto podmienka vedie k tomu, že osoba, akou je pani Leyman, ktorá sa po tom, ako pracovala a mala bydlisko na území Belgického kráľovstva, teda členského štátu s právnou úpravou typu A, usadila v inom členskom štáte s právnou úpravou typu B, nachádza v situácii, kedy jej sú odoprené akékoľvek dávky zo strany príslušnej inštitúcie prvého členského štátu počas prvého roka práceneschopnosti a keďže uvedená podmienka tak diskriminuje pracovníka uplatňujúceho svoje právo na voľný pohyb.

22 V tejto súvislosti je potrebné hneď na úvod pripomenúť, že nariadenie č. 1408/71 uplatňuje s cieľom koordinácie systémov invalidného poistenia, platných v členských štátoch, rozdielny prístup, a to podľa toho, či sa na pracovníka vzťahovali výlučne právne predpisy, podľa ktorých výška dávok nezávisí od dĺžky dôb poistenia (právna úprava „typu A“), čo je situácia, ktorá je predmetom úpravy článkov 37 až 39 tohto nariadenia, alebo či sa neho vzťahovali buď výlučne právne predpisy, podľa ktorých výška dávok závisí od dĺžky uvedených dôb (právna úprava „typu B“) alebo právne predpisy oboch týchto typov, čo je situácia uvedená v článku 40 toho istého nariadenia.

23 Pracovníci, ktorí sa nachádzajú v situácii uvedenej v článku 40 nariadenia č. 1408/71 dostávajú dávky v invalidite podľa ustanovení tohto nariadenia o starobe a úmrtí, ktoré sa analogicky uplatňujú.

24 Aj keď zo systému vytvoreného pre pracovníkov, ktorí sa nachádzajú v situácii uvedenej v článkoch 37 až 39 nariadenia č. 1408/71, v súvislosti s prejednávanou vecou vyplýva, že existuje len jeden štát určujúci podľa svojho právneho poriadku nárok na dávky v invalidite a vyplácajúci tieto dávky, zo systému vytvoreného pre pracovníkov nachádzajúcich sa v situácii uvedenej v článku 40 tohto nariadenia v zásade vyplýva, že je potrebné pristúpiť k priznaniu dávok v invalidite v súvislosti so všetkými právnymi úpravami, ktoré sa na pracovníka vzťahovali, a že tento pracovník podľa okolností dostane od každého dotknutého členského štátu dávku v invalidite vypočítanú podľa pravidiel uvedených v článku 46 toho istého nariadenia na základe období poistenia dosiahnutých podľa jeho právnej úpravy.

25 Keďže v prejednávanej veci sa na žalobkyňu vzťahuje právna úprava typu A, teda belgický systém invalidného poistenia, a právna úprava typu B, teda luxemburský systém invalidného poistenia, belgické a luxemburské orgány v súlade s článkom 46 nariadenia č. 1408/71 uskutočnili postupy priznania a výpočtu, pričom každý z týchto orgánov určili mesačnú výšku dávky v invalidite, ktorú je povinný hradiť a ktorá okrem toho v prejednávanej veci účastníkmi konania ani nebola spochybnená.

26 Účastníci konania sa však nezhodujú v otázke dátumu, od ktorého sa má vyplácať belgická dávka v invalidite.

O belgickom systéme nemocenského a invalidného poistenia a o dávke v počiatočnej práceneschopnosti

27 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ako aj z pripomienok predložených Súdnemu dvoru najmä belgickou vládou vyplýva, že systém platný v Belgicku organizuje nemocenské a invalidné poistenie ako jeden celok, takže pracovník, ktorý sa stane práceneschopným, spadá najprv do režimu prechodnej práceneschopnosti a až po istom období sa na neho vzťahuje režim určený na pokrytie úplnej alebo čiastočnej práceneschopnosti, ktorá je dlhotrvajúca alebo definitívna.

28 Konkrétne v Belgicku práceneschopný pracovník najprv spadá do režimu nemocenského poistenia počas jedného roka, v priebehu ktorého dostáva dávku nazývanú „dávka v počiatočnej práceneschopnosti“. Následne, teda po uplynutí uvedeného obdobia, a za predpokladu, že je naďalej práceneschopný, podlieha pracovník režimu invalidného poistenia a dostáva dávku v invalidite.

29 Uvedený systém teda z pohľadu stavu pracovníka nerozlišuje medzi dočasnou práceneschopnosťou, akou je choroba, a definitívnou práceneschopnosťou, akou je invalidita. Dočasná práceneschopnosť a invalidita sa odlišujú len tým, že invalidita predstavuje predĺženie práceneschopnosti pracovníka za hranicu jedného roka.

30 Naopak luxemburský systém rozlišuje nemocenské a invalidné poistenie, takže ak je pracovník uznaný za dočasne práceneschopného, vzťahuje sa na neho režim nemocenského poistenia, z ktorého pre neho vyplývajú nemocenské dávky, zatiaľ čo ak je uznaný za definitívne alebo trvalo práceneschopného, spadá do režimu invalidného poistenia, z ktorého pre neho vyplývajú dávky v invalidite.

31 Z toho vyplýva, že v systémoch, v ktorých sa nemocenské a invalidné poistenie kombinuje, akým je belgický systém, možno s uznaním invalidity počítať až po tom, ako uplynie predchádzajúce obdobie práceneschopnosti, a že takéto uznanie preto v inom členskom štáte, akým je napríklad Luxemburské veľkovojvodstvo, bude spôsobovať problémy koordinácie systémov sociálneho zabezpečenia v prípadoch, v ktorých — ako je to v prejednávanej veci — je potrebné pristúpiť k postupu priznania v súvislosti s rôznymi systémami a pri uplatnení pravidiel článkov 40 a 46 nariadenia č. 1408/71.

32 Aj keď totiž podľa luxemburskej právnej úpravy nárok na dávku v invalidite existuje od prvého dňa práceneschopnosti, takáto dávka sa podľa belgickej právnej úpravy vypláca až po uplynutí obdobia jedného roka, počas ktorého práceneschopný pracovník s bydliskom v Belgicku dostáva dávku v počiatočnej práceneschopnosti.

33 V takýchto situáciách príslušné belgické orgány usudzujú, že článok 40 ods. 3 písm. b) nariadenia č. 1408/71 sa má vykladať v tom zmysle, že nárok na belgickú dávku v invalidite vzniká po uplynutí ročnej doby počiatočnej práceneschopnosti. Okrem toho uvedené orgány pracovníkovi nepriznajú za uvedenú práceneschopnosť žiadnu dávku.

O článku 40 ods. 3 nariadenia č. 1408/71

34 Je potrebné uviesť, že článok 40 ods. 3 nariadenia č. 1408/71 sa týka typu pracovníkov, na ktorých sa v členskom štáte vzťahuje právna úprava typu A podmieňujúca poskytovanie dávok v invalidite poberaním peňažných nemocenských dávok príslušnou osobou alebo jej práceneschopnosťou počas určitého obdobia, ak je uvedený pracovník práceneschopný s následnou invaliditou v čase, keď podlieha právnym predpisom iného členského štátu.

35 Koordinácia upravená týmto ustanovením v prvom rade predpokladá zohľadnenie všetkých období, počas ktorých pracovník v súvislosti s práceneschopnosťou na základe právnej úpravy druhého členského štátu buď poberal peňažné nemocenské dávky, resp. pokračoval v poberaní mzdy alebo platu, alebo poberal dávky v invalidite, ktorá nasledovala po tejto práceneschopnosti, ako keby to bolo obdobie, počas ktorého sa mu vyplácali peňažné nemocenské dávky podľa právnych predpisov prvého členského štátu alebo počas ktorého bol práceneschopný v zmysle týchto právnych predpisov [článok 40 ods. 3 písm. a) nariadenia č. 1408/71].

36 Ďalej z uvedeného nariadenia vyplýva, že nárok na dávky v invalidite podľa právnych predpisov prvého členského štátu vzniká buď na základe uplynutia predbežného obdobia poberania nemocenských dávok, alebo po uplynutí predbežného obdobia práceneschopnosti, ako to požadujú tieto právne predpisy, ale nie pred dňom nadobudnutia nároku na dávky v invalidite nasledujúcej po práceneschopnosti podľa právnych predpisov druhého členského štátu alebo dňom, ktorý nasleduje po poslednom dni, keď má dotknutá osoba nárok na peňažné nemocenské dávky podľa právnych predpisov druhého členského štátu [článok 40 ods. 3 písm. b) tohto nariadenia].

37 Preto ide o dva rozdielne typy pravidiel koordinácie.

38 Po prvé, pravidlo uvedené v článku 40 ods. 3 písm. a) nariadenia č. 1408/71 asimiluje a zhŕňa udalosti, ktoré nastali počas dôb dosiahnutých podľa právnej úpravy druhého členského štátu, s cieľom overiť, či sú splnené podmienky požadované právnou úpravou prvého členského štátu na vznik nároku na dávku v invalidite.

39 Po druhé, pravidlo uvedené v článku 40 ods. 3 písm. b) nariadenia č. 1408/71 stanovuje časové obmedzenie pre vznik nároku na dávky v invalidite v prvom členskom štáte

najmä tým, že mu umožňuje podmieniť priznanie týchto dávok uplynutím predbežného obdobia, počas ktorého bola dotknutá osoba buď práceneschopná, alebo poberala peňažné nemocenské dávky, čo je možnosť, ktorú belgický zákonodarca využil a v článku 93 zákona z roku 1994 stanovil uplynutie ročnej doby počiatočnej práceneschopnosti pred vznikom práva na takéto dávky.

O voľnom pohybe pracovníkov

40 V súvislosti s voľným pohybom pracovníkov je potrebné pripomenúť, že článok 42 ES zachoval rozdiely medzi systémami sociálneho zabezpečenia jednotlivých členských štátov, a teda aj v právach osôb, ktoré v týchto štátoch pracujú. Hmotných a procesných rozdielov medzi týmito systémami sa teda článok 42 ES nedotýka (pozri rozsudky zo 7. februára 1991, Roenfeldt, C-227/89, Zb. s. I-323, bod 12, a z 5. októbra 1994, van Munster, C-165/91, Zb. s. I-4661, bod 18).

41 Je však nepochybné, že cieľ článku 39 ES by nebol dosiahnutý, ak by mali migrujúci pracovníci v dôsledku uplatnenia svojho práva na voľný pohyb stratiť výhody sociálneho zabezpečenia, ktoré im zaisťuje právna úprava členského štátu. Taký dôsledok by totiž mohol odradiť pracovníka v Spoločenstve od výkonu svojho práva na voľný pohyb a predstavovať tak prekážku tejto slobody (pozri rozsudky zo 4. októbra 1991, Paraschi, C-349/87, Zb. s. I-4501, bod 22, a van Munster, už citovaný, bod 27).

42 V prejednávanej veci je potrebné konštatovať, že aj keď články 87 a 93 zákona z roku 1994 nerozlišujú medzi pracovníkmi, ktorí svoje právo na voľný pohyb realizovali, a pracovníkmi, ktorí tak neurobili, uplatnenie týchto článkov vedie k tomu, že pracovníci, nachádzajúci sa v rovnakej situácii ako žalobkyňa vo veci samej, sú počas prvého roka znevýhodnení v porovnaní s pracovníkmi, ktorí sa tiež nachádzajú v situácii definitívnej alebo trvalej invalidity, ale svoju slobodu pohybu nerealizovali.

43 Aj keď totiž títo pracovníci majú v Belgicku nárok na dávku v počiatočnej práceneschopnosti, pani Leyman nemá nárok ani na túto, ani na inú podobnú dávku v Luxembursku, keďže už v tomto členskom štáte poberá dávku v invalidite.

44 Okrem toho, keďže priznanie dávky v invalidite za obdobie práce a poistenia dosiahnuté v Belgicku začína až po uplynutí ročnej doby počiatočnej práceneschopnosti, uplatnenie článkov 87 a 93 zákona z roku 1994 tak, ako to urobili príslušné belgické orgány, vedie pracovníkov, ktorí sa nachádzajú v situácii, v akej je pani Leyman, k tomu, že v súvislosti s prvým rokom práceneschopnosti odvádzajú poistné, za ktoré sa im neposkytne protiplnenie.

45 V tejto súvislosti už Súdny dvor rozhodol, že Zmluva ES nezaručuje pracovníkovi, že rozšírenie jeho činnosti na iný členský štát alebo jeho presun do iného členského štátu nebude mať vplyv na oblasť sociálneho zabezpečenia. Vzhľadom na rozdiely v právnych predpisoch členských štátov o sociálnom zabezpečení môže byť podľa okolností toto rozšírenie alebo presun pre pracovníka z hľadiska sociálnej ochrany buď výhodnejšie, alebo nevýhodnejšie. Z toho vyplýva, že aj v prípade, keď je ich uplatnenie nevýhodnejšie, takéto právne predpisy sú v súlade s článkami 39 ES a 43 ES, ak neznevýhodňujú dotknutého pracovníka vo vzťahu k pracovníkom, ktorí vykonávajú celú svoju činnosť v členskom štáte, kde sa tieto predpisy uplatňujú, alebo vo vzťahu k pracovníkom, na ktorých sa už uvedené predpisy v minulosti vzťahovali, a ak nevedie jednoducho a výlučne k tomu, že sa odvádza poistné, za ktoré sa neposkytne protiplnenie (pozri rozsudky z 19. marca 2002, Hervein a i., C-393/99 a C-394/99, Zb. s. I-2829, bod 51, ako aj z 9. marca 2006, Piatkowski, C-493/04, Zb. s. I-2369, bod 34).

46 Ak v situácii ako v prejednávanej veci uplatnenie článkov 87 a 93 zákona z roku 1994 tak, ako to urobili príslušné belgické orgány, vedie k odmietnutiu priznania akejkoľvek dávky pracovníkovi, ktorý uplatnil svoje právo na voľný pohyb, za obdobie prvého roka jeho práceneschopnosti, je potrebné konštatovať, že takéto uplatnenie je v rozpore s právom Spoločenstva, keďže jednak tohto pracovníka znevýhodňuje v porovnaní

s pracovníkmi, ktorí sa nachádzajú v rovnakom stave definitívnej práceneschopnosti, ale uvedené právo nevyužili, a jednak vedie k odvádzaniu poistného, za ktoré sa neposkytne protiplnenie.

47 Je tiež potrebné pripomenúť, že vzhľadom na to, že podľa článku 40 ods. 4 nariadenia č. 1408/71 je zhoda podmienok vzťahujúcich sa na stupeň invalidity medzi belgickým a luxemburským všeobecným systémom pre invaliditu uznaná v prílohe V nariadenia č. 1408/71, rozhodnutie prijaté príslušnými luxemburskými orgánmi v súvislosti s uvedeným stupňom invalidity je pre belgické orgány záväzné.

48 V prejednávanej veci vytvára rovnaké uplatnenie vnútroštátnej právnej úpravy, ktorej sa týka vec sama, na migrujúceho pracovníka ako na nemigrujúceho pracovníka nepredpokladané dôsledky, ktoré určite nie sú v súlade s cieľom článku 39 ES a súvisia so skutočnosťou, že nárok na dávky v invalidite migrujúceho pracovníka je upravený dvoma odlišnými právnymi úpravami, ako to vyplýva z bodov 28 až 33 tohto rozsudku (pozri analogicky rozsudok van Munster, už citovaný, bod 30).

49 V situácii takejto odlišnosti v právnych úpravách vyžaduje zásada lojálnej spolupráce stanovená v článku 10 ES, aby príslušné vnútroštátne orgány uplatnili všetky dostupné prostriedky na uskutočnenie cieľa článku 39 ES (pozri rozsudok van Munster, už citovaný, bod 32).

50 Vzhľadom na uvedené je na položené otázky potrebné odpovedať, že článok 39 ES sa má vykladať v tom zmysle, že bráni tomu, aby príslušné orgány členského štátu uplatňovali vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá podľa článku 40 ods. 3 písm. b) nariadenia č. 1408/71 podmieňuje vznik nároku na dávky v invalidite uplynutím ročnej doby počiatočnej práceneschopnosti, ak má takéto uplatnenie za následok situáciu, v ktorej migrujúci pracovník odviedol do systému sociálneho zabezpečenia tohto členského štátu poistné, za ktoré sa neposkytne protiplnenie, a bol tak v porovnaní s nemigrujúcim pracovníkom znevýhodnený.

O trovách

51 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (štvrtá komora) rozhodol takto:

Článok 39 ES sa má vykladať v tom zmysle, že bráni tomu, aby príslušné orgány členského štátu uplatňovali vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá podľa článku 40 ods. 3 písm. b) nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva, v znení zmenenom, doplnenom a aktualizovanom nariadením Rady (ES) č. 118/97 z 2. decembra 1996, zmeneným a doplneným nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 647/2005 z 13. apríla 2005, podmieňuje vznik nároku na dávky v invalidite uplynutím ročnej doby počiatočnej práceneschopnosti, ak má takéto uplatnenie za následok situáciu, v ktorej migrujúci pracovník odviedol do systému sociálneho zabezpečenia tohto členského štátu poistné, za ktoré sa neposkytne protiplnenie, a bol tak v porovnaní s nemigrujúcim pracovníkom znevýhodnený.

Podpisy